

Застосування технологій штучного інтелекту в діяльності релігійних організацій

Євгеній Зіскінд

*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: yevgeniyziskind@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-3309-5627*

Як громадські інституції релігійні організації виконують важливі функції з точки зору формування громадянського суспільства та є активними учасниками духовної, освітньої, соціальної, фінансово-економічної та гуманітарної сфери життя суспільства.

Масштабування та розвиток релігійних організацій, розширення їх проектної діяльності, вимагає пошуку ефективних рішень для управління окремими видами діяльності з поєднанням інструментарію та моделей сучасного менеджменту з використанням інноваційних цифрових технологій. У контексті сучасних соціально-політичних, культурних, інтелектуальних та передовсім науково-технічних викликів питання щодо ефективності здійснення релігійними інституціями своєї діяльності щодалі більше привертає увагу духовних лідерів будь-якої конфесійної належності.

У ХХІ столітті цифрові технології стали невід'ємною частиною життя людини, змінюючи соціальні, економічні та культурні аспекти суспільства. Релігійні організації не є винятком у цьому процесі. Інновації у сфері інформаційних технологій відіграють дедалі важливішу роль у трансформації діяльності релігійних організацій. Вони відкривають нові можливості для комунікації, управління та релігійної практики. Цифрові рішення сприяють поширенню релігійних знань і практик у глобальному масштабі, стираючи бар'єри між релігійними спільнотами, проте водночас створюють нові виклики. Приклади впровадження цифрових рішень у різних релігійних організаціях різних конфесій свідчать про глобальну тенденцію до технологічної адаптації їх діяльності.

В останні роки, з розвитком технологій штучного інтелекту (ШІ), його дедалі частіше починають використовувати у релігійній сфері. Штучний інтелект у релігії поступово трансформує традиційні підходи, виконуючи завдання, які раніше були прерогативою духовних лідерів. Завдяки цьому релігія стає доступнішою для людей із різними умовами життя, але водночас відбувається зміна її звичного формату. Інтеграція ШІ дає змогу розширити межі духовних практик, але ставить перед суспільством важливі питання щодо автентичності і впливу технологій на сакральну складову релігії.

Релігійні організації активно застосовують у своїх освітніх проєктах мультимедійні ресурси, технології для створення інтерактивних освітніх програм (наприклад демонстрація історичних або сакральних місць у цифровому форматі тощо). Так Ватикан запустив нові сервіси на основі штучного інтелекту для

собору Святого Петра, який щодня відвідують близько 40000-50000 людей. У співпраці з Microsoft та Iconem, яка спеціалізується на оцифруванні історичних об'єктів, Ватикан запустив новий інтерактивний вебсайт, цифрову копію собору та дві виставки з використанням штучного інтелекту [1].

Одним із найцікавіших прикладів застосування штучного інтелекту є цифрові сповідальники у Швейцарії. У серпні 2024 року в місті Люцерн в каплиці Святого Петра було реалізовано інноваційний проєкт під назвою «Deus in Machina» («Бог у машині»). Даний експериментальний проєкт розроблено у співпраці з дослідницькою лабораторією імерсивних технологій місцевого університету. Його основною метою було створення та впровадження цифрового аватара Ісуса Христа, керованого системою штучного інтелекту, що здатна забезпечувати багатомовне спілкування зі відвідувачами (до 100 мов). Віртуальний аватар Ісуса було інтегровано у простір сповідальниці, що дозволяло відвідувачам у режимі реального часу ставити запитання та отримувати відповідь, сформовану на основі богословських текстів. Навчання штучного інтелекту здійснювалося на корпусі релігійної літератури, що забезпечувало відповідність генерованих відповідей християнським догматам.

Результати опитування учасників експерименту свідчать, що приблизно дві третини користувачів розглядали взаємодію з цифровим аватаром як духовний досвід. Водночас проєкт викликав дискусії в межах церковної спільноти. Зокрема, критики висловлювали занепокоєння щодо коректності використання сповідальниці та релігійних образів у такому технологічному контексті. Незважаючи на це, ініціатори розглядають Deus in Machina як перспективний інструмент для подальшого дослідження ролі штучного інтелекту у релігійних практиках, а також для вивчення можливостей його інтеграції у духовне життя віруючих [2].

Сучасні мобільні додатки для читання священних текстів демонструють, як штучний інтелект може створювати персоналізований релігійний досвід. Використовуючи алгоритми, ці програми підлаштовують контент під потреби користувачів, пропонуючи тексти, що відповідають їхнім емоційним станам, або надають інтерпретації залежно від контексту. Це відкриває нові можливості для тих, хто хоче більше заглибитися у релігійні тексти, але не завжди має доступ до духовного наставництва. Такий підхід стимулює особистий зв'язок із релігією, хоча й, водночас, виникає ключове питання: чи може алгоритм із певною точністю і чутливістю замінити людину в такій делікатній сфері? Адже традиційна сповідь містить не лише відповіді, а й емоційний зв'язок між віруючим і духовним наставником. Це викликає багато суперечок про межі використання штучного інтелекту у духовній сфері [3].

Сучасна генерація прогресивних священнослужителів активно впроваджує інновації та цифрові технології для комунікації та богослів'я, що позитивно впливає на сприйняття релігійних інституцій молоддю та підсилює їх присутність у новітньому медіапросторі.

Попри численні переваги цифрових технологій, їх впровадження у релігійну

діяльність породжує певні виклики. До основних з них належать ризики втрати автентичності релігійного досвіду, проблеми конфіденційності особистих даних та можливість маніпуляції релігійною свідомістю через алгоритми соціальних мереж. Окремим залишається питання про те, наскільки допустимо використовувати штучний інтелект у сфері духовного наставництва. Подальші дослідження у цій сфері допоможуть зрозуміти, як оптимально поєднувати технологічний прогрес із традиційними цінностями релігійних спільнот.

Ключові слова: релігійні організації, управління релігійними організаціями, штучний інтелект, інновації, цифрові технології.

Список використаних джерел

1. Segreti, G. *Vatican unveils AI services for St. Peter's Basilica ahead of Jubilee* [Електронний ресурс] // Reuters. – 11.11.2024. – Режим доступу: <https://www.reuters.com/world/europe/vatican-unveils-ai-services-st-peters-basilica-ahead-jubilee-2024-11-11/>, вільний.
2. Хандусенко Н. Швейцарська церква встановила Ісуса на основі ШІ: тепер у сповідальниці замість священника комп'ютер і кабелі [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: https://dev.ua/news/shveitsarska-tserkva-vstanovliiue-isusa-na-osnovi-shi-1732262744?utm_source=chatgpt.com, вільний.
3. Штучний інтелект у релігії: новий цифровий прорив. [Електронний ресурс]. -02.12.2024. – Режим доступу : https://pingvin.pro/gadgets/article-gadget/shtuchnyj-intelekt-u-religiyi-novyj-czyfrovuj-proryv.html?utm_source=chatgpt.com, вільний.